

Aleksander Ružič

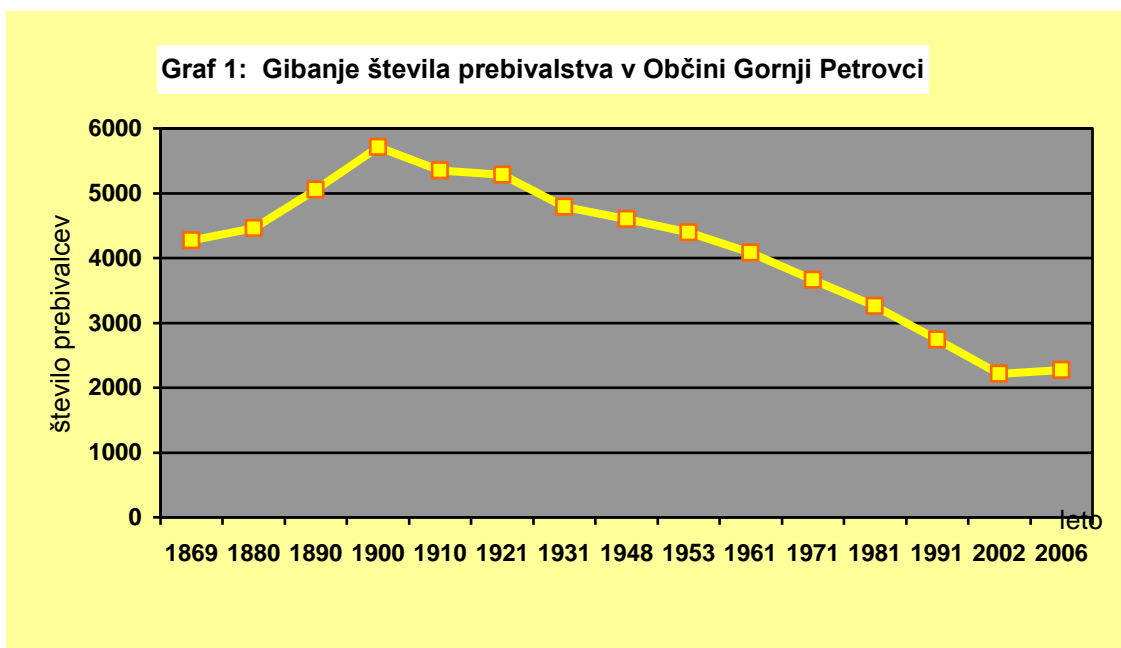
Družbeni tokovi v Občini Gornji Petrovci po priključitvi Prekmurja h Kraljevini SHS

Občina Gornji Petrovci je tako kot vse občine na Goričkem značilna po tem, da je število prebivalstva v 20. stoletju nenehno upadalo. Ta trend se začel že po štetju prebivalstva leta 1900. Po prvi svetovni vojni je število prebivalstva upadalo počasneje, po štetju leta 1931 pa je upadanje bilo zmeraj močnejše. Tako se je na sedanjem ozemlju Občine Gornji Petrovci v zadnjih sto letih število prebivalstva zmanjšalo s 5714 v letu 1900 na 2217 v letu 2002, kar je 3497 ali 61,2 % manj. Vsako leto se je tako število prebivalcev povprečno zmanjšalo za 35 ljudi. Navedeni statistični podatki uvrščajo občino Gornji Petrovci v kategorijo hitrega zmanjševanja števila prebivalstva in je ena izmed demografsko najbolj ogroženih občin v državi. Vzrokov za tako stanje je več in so večplastni.

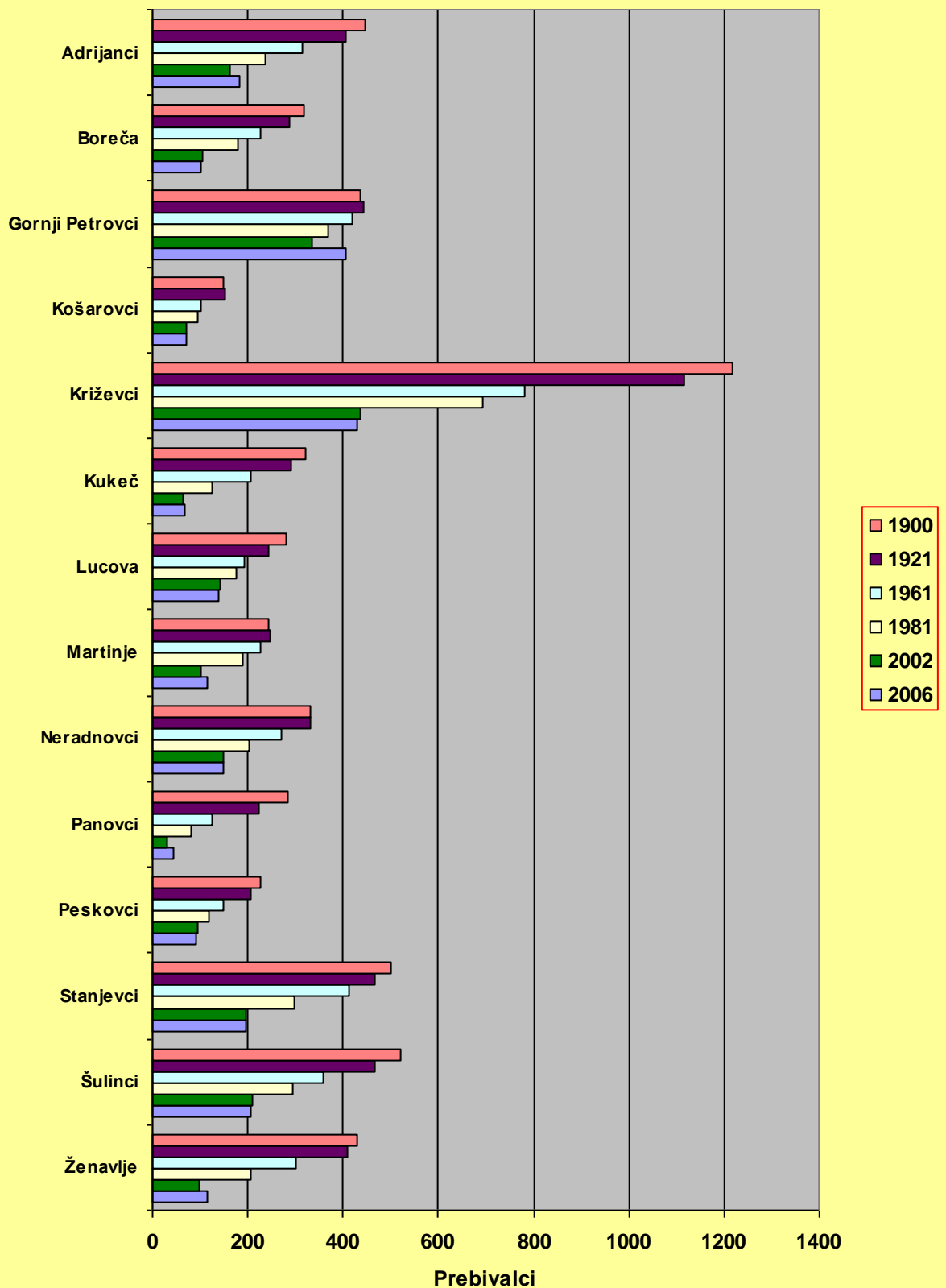
Leto:	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2005
Št.:	4273	4662	5052	5714	5351	5283	4791	4602	4398	4081	3664	3262	2741	2217	2313

Tabela 1: Gibanje števila prebivalcev v Občini Gornji Petrovci.

Viri: Prekmurje, sreza Murska Sobota in Dolnja Lendava, Seznam občin, Murska Sobota, 1927.
Statistični urad Republike Slovenije.
Podatki občine Gornji Petrovci, 2006.

Graf 2: Število prebivalstva v Občini Gornji Petrovci po naseljih

LETO/ VAS	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2002	2006
Adrijanci	320	369	424	448	409	407	392	346	346	316	289	236	214	164	181
Boreča	206	237	273	318	289	303	265	289	265	225	207	180	142	106	103
G. Petrovci	421	449	426	437	442	391	405	378	377	418	402	368	407	355	405
Košarovci	121	135	150	149	153	158	144	127	129	101	102	93	75	72	71
Križevci	964	1107	929	1216	1162	1117	971	878	843	780	692	692	507	437	431
Kukeč	255	270	324	332	292	285	269	229	224	205	157	125	91	63	68
Lucova	191	205	221	281	243	224	207	229	213	192	187	176	160	141	138
Martinje	187	196	217	244	253	247	255	266	254	227	222	188	150	102	115
Neradnovci	207	236	261	331	322	332	303	314	298	269	237	204	160	149	149
Panovci	210	231	283	283	224	210	185	154	131	126	105	82	51	30	43
Peskovci	197	220	225	226	205	200	183	165	144	148	139	120	118	93	90
Stanjevci	424	442	499	500	467	494	453	470	441	414	361	299	256	195	196
Šulinci	293	358	451	521	467	506	427	438	406	360	316	293	249	211	207
Ženavlje	277	307	369	428	423	409	332	319	327	300	248	206	161	99	116

Tabela 2: Gibanje števila prebivalcev v vaseh Občine Gornji Petrovci.

Viri: Prekmurje, sreza Murska Sobota in Dolnja Lendava, Seznam občin, Murska Sobota, 1927.
 Statistični urad Republike Slovenije.
 Podatki občine Gornji Petrovci, 2006.

Leta 1919 so Prekmurje priključili h Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev. S tem so se popolnoma spremenili gospodarski in vsi drugi vitalni tokovi. Kljub navdušenju večine prebivalstva na severovzhodnem Goričkem nad dejstvom, da so se znebili »tisočletne vogrske nadutosti«¹ in se s tem priključili matici, s katero niso kljub naravnim, jezikovnim in političnim oviram nikdar izgubili stika², so se pojavili povsem praktični in za gospodarstvo skoraj nepremostljivi problemi. Nova državna uprava je bila v začetku zelo nebolgljena. Največjo težavo je povzročala zelo slaba preskrba³ in kmalu se je pojavila velika revščina. Najbolj je primanjkovalo je moke, sladkorja, tobaka in petroleja. Vzpostavitev nove oblasti je poskušala ovirati tudi iredenta, ki jo je vodil v Gornjih Petrovcih rojeni Šandor Mikola,

¹ Šolska kronika Osnovne šole Gornji Petrovci.

² Prekmurski jezik kot eno izmed narečij slovenskega knjižnega jezika se je ohranil kljub tisočletni madžarizaciji, uradnemu madžarskemu jeziku v šolah, uradih in tudi v cerkvah, kar priča o edinstveni narodnostni trdoživosti prekmurskega človeka. Narodnostna meja, ki se je začela oblikovati pred tisoč leti, po porazu Ogrov proti germanski viteški vojski Otona I. leta 955 in potem po njihovi ustalitvi v Panonski kotlini, se je dokončno oblikovala že po dobrih dvesto sto letih in se vse do danes ni spreminjala. Obrambni pas Stražne krajine (Őrség) na zahodni madžarski narodnostni meji je oblikoval dejansko tudi slovensko etnično mejo na vzhodnem Goričkem, kajti t.i. nikogaršnja zemlja oziroma razmejiteni pas med germansko in ogrsko zemljo, ki ga je predstavljal skoraj neposeljeni oziroma po Pribini in Koclju skoraj izpraznjeni pas, imenovan Slovenska krajina ali Tótság (Glej: Aleksander Ružič, Zakaj so evangeličani obstali (le) v Prekmurju?, Aleksander Ružič, Kronika osnovnih šol v sedanji občini Gornji Petrovci, Aleksander Ružič, Kako so potegnili mejo v Prekmurju?, vse spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci).

³ Aleksander Ružič, Prekmurje 1919, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

svetovno priznani doktor matematičnih znanosti in nekaj časa tudi direktor evangeličanske gimnazije v Budimpešti.⁴

Nova državna meja, ki so jo določili s trianonsko pogodbo, je z »ogrsko matico« prekinila večstoletne gospodarske, kulturne in povsem praktične tokove. Na prvem mestu je bila to vsekakor ukinitvev železniške povezave Zalalövó – Murska Sobota, zgrajene leta 1907. Razmejivna črta je to prometno žilo pretrgala med Hodošem in Dávidházom in Hodoš je postal sedaj končna postaja. S tem je železnica Murska Sobota – Hodoš bila vse do povezave Murske Sobote z Ormožem nekakšno slepo črevo. Gravitacijski tokovi so se obrnili v nasprotno smer, vendar se Murska Sobota, ki je bila tedaj le majhna blatna panonska vas, brez večjih vitalnih možnosti za trgovino, obrt ali storitve, ni mogla primerjati z mnogo bolj razvitimi madžarskimi kraji Öriszentpéter, Pankász in Körmend. V te in druge kraje so Goričanci prodajali les, deske, sadje, živino, vino in žganje.⁵ Tja so hodili po zdravnika in k Petru, kot so po domače rekli Öreszenpéturu, celo k zobozdravniku. Tam so kupili kakšen boljši kos platna ali druga oblačila⁶, tam so naročali pohištvo in se tja šli fotografirat. Po tej železnici so odhajali tudi na sezonska dela⁷, največ »na repo«⁸, od tam pa so v pozni jeseni pripeljali nekaj vreč pšenice, kar je največkrat predstavljalo njihov celoletni zaslužek.

Prekinjene so bile mnoge druge vezi. Večinoma evangeličansko prebivalstvo je vse do tolerančnega edikta hodilo na romanja v artikulirana kraja Surd (Šurd) in Nemescsó⁹. Prijateljske in mnoge sorodstvene vezi so bile z novo mejo prekinjene in onemogočene, saj sta obe državi zaradi znanih političnih zamer mejo močno zaprli. Uredili so pravico dvolastništva, vendar se je obdelovanje zemlje, ki je bilo z marsičem ovirano od obeh držav, hitro opuščalo.

Šolstvo je z odhodom madžarskih učiteljev, ki jih je zaradi nepoznavanja slovenskega jezika in madžarske nacionalistične trdovratnosti nagnala začasna civilna uprava v Murski

---

⁴ Miroslav Kokolj – Bela Horvat, Prekmursko šolstvo, Murska Sobota 1977.

⁵ Prekmurje, sreza Murska Sobota in Dolnja Lendava, Seznam občin, Murska Sobota, 1927.

⁶ Na Pankászu so bili znani sejmi ter prvovrstni čevljarji in lončarji (fazékás), združeni v svoje cehe.

⁷ Etelka Korpič – Horvat, Zaposlovanje in deagrarizacija pomurskega prebivalstva, Pomurska založba Murska Sobota, 1992.

⁸ To je sezonsko poljsko delo. Zaradi prenaseljenosti in majhnih kmetij so mladi fantje in dekleta morali na sezonsko delo na madžarska veleposestva že zgodaj spomladi, ko so se začela poljska dela. Sezonsko delo je trajalo do zadnjega poljskega opravila, ki se je lahko glede na vremenske razmere zavleklo celo do decembra in se je končalo s spravilom repe.

⁹ V. Kerčmar, Evangeličanska cerkev na Slovenskem., Murska Sobota 1995. str. 120.

Soboti, v kolikor sami niso samovoljno zapustili Prekmurja, prvih nekaj let bilo povsem ohromljeno. Nova oblast ni mogla takoj zapolniti praznine, čeprav so sem začeli nastavljeni sicer slabo izobražene abituriente.¹⁰ Materialne možnosti vseh sedmih osnovnih šol v občini so bile sila skromne, učiteljstvo pa zelo revno. Stanje se ni izboljšalo vse do šestdesetih let prejšnjega stoletja. Ves čas Kraljevine SHS in potem Kraljevine Jugoslavije je prebivalstvo ostalo skoraj v celoti kmečko. Male kmetije z mnogimi majhnimi parcelami niso omogočale gospodarskega napredka. Polikulturno pridelovanje je omogočalo samooskrbo posameznega gospodinjstva. Po vaseh je bila dobro razvita za tedanji čas potrebna obrt kot so bili čevljarji, kolarji, kovači, mizarji, krojači in mlinarji.

Do sedaj je na ozemlju sedanje občine Gornji Petrovci ugotovljeno kar štirinajst mlinov, ki so večinoma delovali na vodni pogon. Na Mali Krki jih je bilo pet, na Peskovskem potoku trije, na Meraku štirje, na Adrijanskem potoku eden in na Koritoškem potoku eden. V Neradnovcih je mlin gnal tudi lesni plin, v Peskovcih pa je od leta 1928 do 1959, ko so v te kraje napeljali električno omrežje, Dajčev mlin gnala celo lastna elektrika, ki jo je proizvajala vodna turbina.

Kmečki pridelki so bili raznovrstni. Od žitaric so pridelovali največ rži in pšenice, manj ovsa, ajde, prosa in koruze. Pridelovali so krompir, peso in repo, pa fižol in različno zelenjavo. Značilni so bili sadovnjaki jabolk, namenjenih največ za pridelavo jabolčnika in sliv, iz katerih so kuhali žganje. Na prisojnih legah so bili skrbno obdelani vinogradi divje trte šmarnice, na obsežnih brajdah pa so gojili klinton in jurko. Krajevni leksikon Dravske banovine iz leta 1937 tako navaja, da so v Adrijancih letno pridelali 60 hl vina, v Gornjih Petrovcih in v Stanjevcih pa po 70 hl. V Boreči so bili z vinsko trto zasajeni trije ha površin, v Ženavljah pa 2,5 ha.

Z vključitvijo Prekmurja v novo državo goričko prebivalstvo tako glede gospodarskega razvoja ni bilo na boljšem. Prej so bili na robu dogajanja in gospodarskih tokov kot zelo oddaljena pokrajina in od središčnega dogajanja na Madžarskem zanemarjena pokrajina, sedaj pa, ko so se ti tokovi prekinili, potrebnih novih vzpodbud ni bilo.

---

¹⁰ Aleksander Ružič, Kronika osnovnih šol v sedanji občini Gornji Petrovci, Aleksander Ružič, Kako so potegnili mejo v Prekmurju?, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

Stara šolska zgradba v Šulincih. ¹¹ (A. Ružič, 2007)

Mura je bila še naprej ločnica, ki je bila zares prava ovira za boljšo povezanost Prekmurja z matico. Na njej ni bilo potrebnih mostov. Funkcionirala je le povezava z brodi. Prekmurje, in še bolj Goričko, je bilo tako ujeto v ozki lok državnih meja z Avstrijo in Madžarsko, ki so sodelovanje navzven omejevale. To je eden od vzrokov, zakaj se je začetek razvoja zavlekel v sredino druge polovice 20. stoletja. Za primer nam lahko služi podatek, da razen dveh traktorjev, ki so jih nabavile zadruga okrog leta 1965, in tudi ta dva sta kmalu prenehala delovati, saj so zadruga vse po vrsti hitro propadale, so prvi, že izrabljeni in stari avstrijski traktorji na zasebna zemljišča začeli prihajati šele po letu 1970. Do tedaj so kmetje na severovzhodnem Goričkem, ki so svoja mala posestva uspeli obdržati v zasebni lasti v višini nad 90 %, obdelovali svojo zemljo z živinsko vprego; tako kot pred tristo in več leti.

Ljudje so se začeli zaposlovati v Vojvodini, največ v Banatu, bolj številne možnosti pa je tedaj začela nuditi Francija. Sezonsko delo na Madžarskem sicer ni bilo povsem ukinjeno, a je v primerjavi z delom v Franciji nudilo mnogo slabše pogoje tako glede zaslužka kakor tudi

---

¹¹ Ružič A., Kronika osnovnih šol v sedanjih Občini Gornji Petrovci. Zaradi upadanja števila otrok so šole zaprli 1. januarja 1962. Takrat je šolo obiskovalo 31 otrok. Danes njenega nekdanjega šolskega okoliša obiskuje centralno šolo v Gornjih Petrovci le še 14 otrok. Od sedmih osnovnih šol, kolikor jih je bilo na ozemlju današnje občine še v šestdesetih letih prejšnjega stoletja je danes ostala le osnovna šola v Gornjih Petrovcih in obsega tedanji šolski okoliš. V zadnjih letih se v oddelek letno vpisuje od 11 do 18 otrok, tako da se le s težavo ohranjajo polni, nekombinirani oddelki posameznega razreda.

varstva delavcev. Številni Goričanci so se podali delat na posestva francoskih kmetov. Med državama je bila sklenjena pogodba o zaposlovanju¹², ki je omogočila, da so bili sezonski delavci glede delovnega razmerja povsem izenačeni z domačimi. Mnogi so tam tudi ostali. Da je bilo medvojno sezonsko delo v Franciji zares številno, priča tudi podatek, da so tam ves čas delovali tudi slovenski duhovniki. Po podatkih borze dela v Murski Soboti je od leta 1929 do 1939 odšlo preko njenega posredovanja na delo v Francijo 21.977 delavcev. Seveda je bilo med njimi tudi veliko ljudi z Goričkega.

Število ljudi se je na ozemlju sedanje Občine Gornji Petrovci torej prvič zelo zmanjšalo v obdobju med obema svetovnjima vojnama. Izgube ljudi na vzhodni fronti, nove politične razmere, ki niso prinesle praktično nobenega napredka in posledično sezonsko delo in z njim stalne odselitve so bili za tak upad števila prebivalstva glavni vzroki.

6. in 7. aprila 1941 so tudi severovzhodno Goričko zasedli Nemci, a so tako kot skoraj celotno Prekmurje že 16. aprila tudi severovzhodno Goričko prevzeli v upravljanje Madžari. Kakšnega večjega odpora proti okupaciji ni bilo čutiti in po pripovedovanjih ljudi so okupacijo sprejeli kot dejstvo. Prekmurje je zopet postalo del krone sv. Štefana, ki se je teh ljudi spomnila le takrat, ko je bilo potrebno dajati. Vojna je v začetku šla mimo ljudi bolj ali manj neopazno, le gospodarski tokovi, ki so bili vzpostavljeni v času prve Jugoslavije, so bili ponovno pretrgani. Mursko Soboto so prek Hodoša ponovno železniško povezali z Madžarsko in na splošno je bilo čutiti, da so se vrnil časi izpred leta 1919. Gospodarstvo, ki se tudi v času prve Jugoslavije ni kaj posebno razvilo, je dejansko bilo podobno prejšnjim časom. Po vaseh so Madžari hitro vzpostavili svojo upravo in vsaka vas je postala občina, na čelu s sebi zvestim ritarjem¹³, kateri je imel kljub vojnim časom in dejstvu, da je bil vaščan tiste vasi in ne sem postavljen Madžar, velika pooblastila.¹⁴ Pritisk na prebivalstvo se je zelo povečal potem, ko so sile osi začele na vzhodni fronti doživljati poraze. Vpoklicali so najprej mlade, potem pa starejše letnike in sledila je oddaja pridelkov in raznega blaga. V Gornjih Petrovcih

---

¹² E. Korpič – Horvat, Zaposlovanje in deagrarizacija pomurskega prebivalstva, Pomurska založba Murska Sobota, 1992, str.52. Država ni omejevala časa bivanja in štela se jim je pokojninska doba. Nemalo ljudi tudi v sedanji Občini Gornji Petrovci prejema francosko pokojnino in največ zaslug za ureditev teh pokojnin ima starosta slovenskih duhovnikov, nekoč tudi duhovnik v Franciji, zdaj že 94 let star gospod Ivan Camplin. Občina se mu je zahvalila s tem, da mu je podelila naziv častnega občana.

¹³ Ritar (nem. der Richter – sodnik), v goričkem narečju župan ali vaški predsednik. Nekaj hiše še sedaj nosi vzdevek Ritarni.

¹⁴ Aleksander Ružič, Kronika osnovnih šol v sedanji občini Gornji Petrovci, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

so potem, ko so v Budimpešti prevzeli oblast njilaši¹⁵, internirali židovsko trgovsko družino Singer¹⁶, največ mož pa je moralo oditi na prisilno delo na Madžarsko. Takoj po prihodu so morali vsi slovenski učitelji zbežati in Madžari so pripeljali madžarske. Pod strogo kaznijo so morali vsi učenci govoriti madžarsko, vendar nevajenim jezika je to šlo predvsem v začetku težko in dogajale so se mnoge komične situacije, pretepanje učencev pa je bilo vsakdanji pojav v vseh prekmurskih šolah. S približevanjem Rdeče armade so Madžari postajali vse bolj nevarni in tudi v Gornjih Petrovcih in Lucovi so ustrelili dezerterja, enega pa je pogumno rešil gornjepetrovski ritar. Začelo je primanjkovati vsega, vendar kljub slutnji, da bodo Madžari vojno izgubili, ljudje tega niso bili veseli, saj nikomur ni bilo jasno, kaj se bo dogajalo potem.

Razsulo je nenadoma prišlo v marcu 1945. Dne 29. marca 1945 so, potem ko so se Madžari razbežali in izginili s teh krajev kar čez noč, zadnje nemške patrulje zapustile Gornje Petrovce. S seboj so potegnile vse za kopanje obrambnih jarkov zmožne ljudi. Potem, ko je svoje opravila dolga zima, je nastopilo veliko siromaštvo in primanjkovalo je delovne sile. 30. marca so na motociklih prispale v Gornje Petrovce in Križevce predhodnice Rdeče armade, naslednji dan pa velike kolone utrujenih vojakov.¹⁷ Na srečo so nadaljevale proti Križarki in naprej proti Murski Soboti. Rusi so v Gornjih Petrovcih na mestu, kjer je sedaj kokošja farma, uredili letališče, domače prebivalstvo pa je pilote in drugo osebje moralo vzdrževati po domovih. Po treh mesecih so Rusi odšli in kot po pravilu so sedaj bivši madžarski ritarji in njihovi pomočniki postali partizani ter prevzeli vso oblast.

Nova oblast je prinesla še večje siromaštvo, saj se je začela obvezna oddaja živil in drugih dobrin. Mnogi so morali na prisilno delo, največ sekati gozdove na Pohorje in na Kočevsko. Začeli so ustanavljati kmetijske zadruge, ki pa ljudem niso olajšale življenja. Le nekateri so na račun tega zaživel boljše. V letih 1958. in 1959. so napeljali na severovzhodno Goričko elektriko in zdi se, da se je takrat večstoletni zastoj začel premikati. Popustila je tudi politična represija in kmalu so se začele za nekatere odpirati meje. Skoraj od vsake hiše, če so le dobili potne liste in vizume, so začeli ljudje odhajati na sezonsko delo in v vasi je začelo

---

¹⁵ Njilaš – izraz za pripadnika madžarske nacionalistične stranke.

¹⁶ Najprej so jih odpeljali na Madžarsko in od tam v Dachau, kjer šest članov umrlo. Ljudje so znali povedati, da so Madžarom vdani domačini še tisto noč, ko je prišla po njih policija, trgovino popolnoma izropali. Nečakinja je internacijo preživela in je potem do smrti živela v Mariboru, saj ji tudi komunistična oblast za tedanja čas lepe nadstropne zgradbe ni vrnila. V njej je bila najprej vojašnica, potem pa so v njej bile kmetijske zadruge, pošta in stanovanja. Danes je v njej kmetijska trgovina, pisarna kmetijske pospeševalne službe, pisarna občinskega javnega podjetja, krajevni urad in poročna dvorana. Zaradi slabega vzdrževanja je stavba v slabem stanju.

¹⁷ Aleksander Ružič, Kronika osnovnih šol v sedanji občini Gornji Petrovci, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

prihajati blago, ki ga ljudje do tedaj nikdar niso niti videli. Njive so začeli orati prvi, sicer stari in izrabljeni avstrijski traktorji, ki so jih ljudje večkrat preplačali, kar so znali dobro izrabiti avstrijski mešetarji, svoje je pa pobrala tudi jugoslovanska davkarija, carina in tudi skorumpirani cenilci in posredniki. Z deviznim denarjem so bile na Goričkem vsaj deloma, največ pa v celoti, zgrajene vse novejšje stanovanjske hiše in tudi gospodarska poslopja.¹⁸ Kmalu po izgradnji elektrifikacije so se v nekaterih hišah oglasili prvi radii, ljudje so se začeli bolj oblačiti in tudi trgovina je narasla.

S severovzhodnim Goričkim je imela oblast posebne načrte. To območje so hoteli narediti za lovsko območje posebnega pomena.¹⁹ Leta 1964 so nacionalizirali okrog 7 ha vaških zemljišč v Peskovcih in naslednje leto je nastalo gojitveno lovišče v Peskovcih. Nacionalizirali so tudi Dajčev mlin, ki je postal sedež podjetja Lovec, upravnik pa je postal Štefan Karba. Z jeklenimi mrežami so pokrili velike površine in gojenje fazanov se je začelo, kajti s severovzhodnim Goričkim je imela oblast posebne načrte. To območje so hoteli narediti za lovsko območje posebnega pomena.²⁰ Leta 1964 so nacionalizirali okrog 7 ha vaških zemljišč v Peskovcih in naslednje leto je nastalo gojitveno lovišče v Peskovcih. Nacionalizirali so tudi Dajčev mlin, ki je postal sedež podjetja Lovec, upravnik pa je postal Štefan Karba. Z jeklenimi mrežami so pokrili velike površine in gojenje fazanov se je začelo, z njim pa tudi lovni turizem. V Gornjih Petrovcih so zgradili turistični dom in prihajali so tuji in domači mogočneži. Sredi vasi v Gornjih Petrovcih so si z zakonom uredili lovne površine in od takrat naprej se vsako leto na tem območju vrši lov na fazane.²¹ Koliko je vse to vplivalo na življenje ljudi, je možno le ugibati, dejstvo pa je, da so se od takrat v Peskovcih življenjske razmere precej spremenile, lovno območje v Gornjih Petrovcih je pa črna neposeljena lisa sredi vasi.

---

¹⁸ V vasi Martinje je bilo v obdobju od 1965 do 1990 zgrajenih dvaindvajset stanovanjskih hiš. Od teh le eno gospodinjstvo, katere gospodar je dobil državna nepovratna sredstva, ni imelo v tujini zaposlenega vsaj enega člana. Največ so se zunaj mlajši ljudje, tako da so otroke, ki so večinoma ostajali doma, vzgajali stari starši in drugi. V šoli so bili roditeljski sestanki tako za božične in velikonočne praznike, ko so bili v Avstriji, Nemčiji in Švici prazniki in so starši prihajali domov.

¹⁹ Okrog leta 1963 je na sestanku SZDL Geza Bačič, takratni funkcionar SZDL, v gostilni Horvat (gostilna Perš je bila razlaščena in prevzel jo je KLO Gornji Petrovci, potem kmalu predana v upravljanje družini Horvat) razložil načrt in funkcijo razvoja Goričkega. Zaključil je z besedami: »Vzhodno Goričko bo kmalu postalo ena sama fazanerija!« (op.p.).

²⁰ Okrog leta 1963 je na sestanku SZDL Geza Bačič, takratni funkcionar SZDL, v gostilni Horvat (gostilna Perš je bila razlaščena in prevzel jo je KLO Gornji Petrovci, potem kmalu predana v upravljanje družini Horvat) razložil načrt in funkcijo razvoja Goričkega. Zaključil je z besedami: »Vzhodno Goričko bo kmalu postalo ena sama fazanerija!« (op.p.).

²¹ Po nekaterih ocenah se vsako leto na okrog petnajstih hektarjih, na kmetijskih površinah, vodnih izvirov in vodotoka zaradi streljana z lovskim orožjem raztroši okrog 300 kg svinca. Območje je očitno še zmeraj zelo zaščiteno, saj kljub raznim pritožbam (s tem je bila lansko osebno seznanjena tudi bivša ministrica Lukačičeva) policija predvsem zaslišuje tiste, ki dajejo pritožbe.

K zmanjševanju števila prebivalstva je na severovzhodnem Goričkem in s tem seveda tudi v sedANJI Občini Gornji Petrovci vplivala mednarodna politična situacija. Hladna vojna je povzročila, da se je po vsej prekmurski meji spustila železna zavesa.²² Severovzhodno Goričko je imelo tudi to smolo, da je bila strogo zaprta predvsem meja z Madžarsko, pa tudi socialistično gospodarstvo po letu 1956 ni omogočalo zaposlovanja Goričancev na Madžarskem. V primerjavi za zahodnim delom Goričkega je bilo severovzhodno Goričko v slabšem položaju, saj so v vasi na zahodnem Goričkem kljub zaprti meji curljali vplivi razvitega sveta. Ljudje z zahodnega Goričkega so se v Avstriji in Nemčiji množično zaposlovali in pozneje pa vse do danes dnevno odhajali na delo v bližnje kraje v Avstriji, medtem ko je to ljudem s severovzhodnega Goričkega tudi zaradi oddaljenosti in slabih prometnih povezav bilo precej oteženo. Z Avstrijo je bilo urejeno tudi dvolastništvo, z Madžarsko pa je bilo po vzpostavitvi komunističnega režima na Madžarskem ukinjeno in lastniki so bili na obeh straneh razlaščeni po državni meji v korist socialističnega sektorja. Tako se je zahodno Goričko po tem, ko so se začele odpirati državne meje, začelo mnogo hitreje in močneje razvijati in že sam videz teh naselij in način življenja ljudi kaže velik vpliv bližnje Avstrije.

Dokler je kmetijstvo omogočalo skromno preživetje in se zaradi spremenjenega načina življenja oziroma razvoja družbenih odnosov niso čutile potrebe po potrošništvu in tržnem gospodarstvu, se je število prebivalstva na severovzhodnem Goričkem še ohranjalo oziroma je bilo upadanje manjše. Kmalu pa večstoletni način gospodarstva več ni zadoščal. Osnovne ovire so bile drobna parcelacija, majhnost kmetij, slaba prst²³ in precejšen nagib površin. Zaradi zanemarjanja in oviranja zasebnega kmetijstva in neredno odkupovanje ter nizke cene kmetijskih pridelkov, živine²⁴ in lesa so ob močni propagandi za izgradnjo industrije mnoge ljudi prisilili v odseljevanje in Goričko se je začelo hitro prazniti.

---

²² Aleksander Ružič, Hladna vojna, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

Aleksander Ružič, Evropska zelena vez in železna zavesa, spletna stran Osnovne šole Gornji Petrovci.

²³ V dolinah potokov so parapodzolne in oglejene peščene, primerne za travnike, na dvignjenih tudi za njive. Na gričevnatih legah so na kremenčevem pesku in prudu tanke kisle peščene in ilovnate prsti, primerne za rdeči bor. Erozijska je bolj izrazita ob spomladanskem taljenju tal in v poletnih nalivih. Na nestrokovno izvedenih agromelioracijah in komasacijah v Šalovcih, Markovcih Križevcih in Gornjih Petrovcih je prisotna eolska erozija.

²⁴ Leta 1972 je Italija za nekaj let zaprla uvoz živine iz Jugoslavije in takrat je na Goričkem postala situacija zelo nevzdržna. K temu je pripomoglo še obvezno posojilo za izgradnjo avtocest in mnoge hiše so povsem osirotele.